

Héraðsdómur Reykjavíkur

Dómur 25. maí 2021.

Mál nr. S-179/2019:

Ákærvaldið

(*Kristín Ingileifsdóttir saksóknari*)

gegn

Georgi Holm

(*Bjarnfreður Ólafsson lögmaður*)

Dómur

Árið 2021, þriðjudaginn 25. maí, er á dómþingi Héraðsdóms Reykjavíkur, sem háð er í Dómhúsinu við Lækjartorg af Guðjóni St. Marteinsyni héraðsdómara, kveðinn upp dómur í málinu nr. S-179/2019: Ákærvaldið gegn Georg Holm, en málið var dómtekið 5. þ.m.

Málið er höfðað með ákæru Héraðssaksóknara, dagsettri 28. febrúar 2019, á hendur:

„Georgi Holm, kt. 060476-5789,
Hávallagötu 38, Reykjavík

1. fyrir meiri háttar skattalagabrot með því að hafa staðið skil á efnislega röngum skattframtölum gjaldárin 2011 til og með 2014, vegna tekjuáranna 2010 til og með 2013, en með því lét ákærði undir höfuð leggjast að telja fram á skattframtölum sínum tekjur að fjárhæð 78.977.969 krónur frá félögunum Von Andi ehf., Von Andi Inc. og Hopefully Touring Ltd., sem skattskyldar eru samkvæmt 1. tl. A-liðar 7. gr. laga um tekjuskatt nr. 90/2003, sbr. einnig 19. og 21. gr. laga nr. 4/1995 um tekjustofna sveitarfélaga, og arðgreiðslur frá Hopefully Touring Ltd. að fjárhæð 47.121.440 krónur, sem skattskyldar eru skv. 4. tl. c-liðar 7. gr., sbr. 11. gr. laga nr. 90/2003 en með framangreindu komst ákærði hjá greiðslu tekjuskatts og útsvars að fjárhæð kr. 35.142.999 og fjármagnstekjuskatts að fjárhæð kr. 9.424.288, sem sundurliðast sem hér greinir:

Tekjuárið 2010:

Framtalinn tekjuskattsstofn:	kr.	2.836.281
Vanframtalda tekjur:	kr.	3.673.472

Tekjuskattur, skattprósenta 27%	kr.	991.837
Útsvar, útsvarsprósenta 13,03%	kr.	478.653
(Af stofni kr. 2.400.001-7.800.000)		
Ónýttur persónuafsláttur	kr.	-
<i>Vangreiddur tekjuskattur og útsvar samtals:</i>	<i>kr.</i>	<i>1.470.490</i>
Tekjuárið 2011:		
Framtalinn tekjuskattsstofn:	kr.	2.317.502
Vanframtaldar tekjur:	kr.	8.752.991
Tekjuskattur, skattprósenta 22,9%	kr.	44.723
Útsvar, útsvarsprósenta 14,44%	kr.	28.123
(Af stofni kr. 0-2.512.800)		
Tekjuskattur, skattprósenta 25,8%	kr.	1.458.680
Útsvar, útsvarsprósenta 14,44	kr.	816.409
(Af stofni kr. 2.512.801-8.166.600)		
Tekjuskattur, skattprósenta 31,8%	kr.	923.438
Útsvar, útsvarsprósenta 14,44%	kr.	419.322
(Af stofni yfir kr. 8.166.600)		
Ónýttur persónuafsláttur	kr.	-
<i>Vangreiddur tekjuskattur og útsvar samtals:</i>	<i>kr.</i>	<i>3.690.695</i>
Tekjuárið 2012:		
Framtalinn tekjuskattsstofn:	kr.	1.900.487
Vanframtaldar tekjur:	kr.	22.827.302
Tekjuskattur, skattprósenta 22,9%	kr.	196.828
Útsvar, útsvarsprósenta 14,48%	kr.	124.457
(Af stofni kr. 0-2.760.000)		
Tekjuskattur, skattprósenta 25,8%	kr.	1.468.639
Útsvar, útsvarsprósenta 14,48%	kr.	824.260

(Af stofni kr. 2.760.001-8.452.400)

Tekjuskattur, skattprósenta 31,8% kr. 5.175.573

Útsvar, útsvarsprósenta 14,48% kr. 2.356.676

(Af stofni yfir kr. 8.452.400 kr.)

Vanframtaldar fjármagnstekjur, arðgreiðsla kr. 14.826.000

Fjármagnstekjuskattur 20% kr. 2.965.200

Ónýttur persónuafsláttur kr. -

Vangreiddur tekjuskattur og útsvar samtals: kr. 10.146.433

Vangreiddur fjármagnstekjuskattur: kr. 2.965.200

Tekjuárið 2013

Framtalinn tekjuskattsstofn: kr. 2.430.323

Vanframtaldar tekjur: kr. 43.724.204

Tekjuskattur, skattprósenta 22,9% kr. 107.030

Útsvar, útsvarsprósenta 14,48% kr. 67.676

(Af stofni kr. 0-2.897.702)

Tekjuskattur, skattprósenta 25,8% kr. 1.541.913

Útsvar, útsvarsprósenta 14,48% kr. 865.384

(Af stofni kr. 2.897.703-8.874.108)

Tekjuskattur, skattprósenta 31,8% kr. 11.855.173

Útsvar, útsvarsprósenta 14,48% kr. 5.398.205

(Af stofni yfir kr. 8.874.108)

Vanframtaldar fjármagnstekjur, arðgreiðslur kr. 32.295.440

Fjármagnstekjuskattur 20% kr. 6.459.088

Ónýttur persónuafsláttur kr. -

Vangreiddur tekjuskattur og útsvar samtals: kr. 19.835.381

Vangreiddur fjármagnstekjuskattur: kr. 6.459.088

Vanframtaldar tekjur alls	kr.	78.977.969
Vanframtaldar fjármagnstekjur alls	kr.	47.121.440
Vangreiddur tekjuskattur og útsvar	kr.	35.142.999
Vangreiddur fjármagnstekjuskattur	kr.	9.424.288

2. Framangreind brot ákærða teljast varða við 1. mgr. 262. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940, sbr. 1. gr. laga nr. 39/1995, sbr. einnig 1. mgr. 109. gr. laga nr. 90/2003 um tekjuskatt, og 2. mgr. 22. gr. laga nr. 4/1995 um tekjustofna sveitarfélaga.

Þess er krafist að ákærði verði dæmdur til refsingar og til greiðslu alls sakarkostnaðar.“

Verjandi ákærða krefst þess aðallega að málinu verði vísað frá dómi, til vara er krafist sýknu af öllum kröfum ákærvaldsins og til þrautavara að ákærða verði ekki gerð refsing eða að hann verði dæmdur til vægustu refsingar sem lög leyfa og að refsing verði skilorðsbundin. Þess er í öllum tilvikum krafist að sakarkostnaður, þ.m.t. málsvarnarlaun, verði greiddur úr ríkissjóði.

Með bréfi Skattrannsóknarstjóra ríkisins, dagsettu 21. mars 2018, var máli þessu vísað til rannsóknar Héraðssaksóknara vegna sakarefnisins sem í ákæru greinir. Tekin var skýrsla af ákærða hjá lögreglunni 15. maí 2018 en ekki þykir eins og á stendur ástæða til að rekja þá skýrslu eða framburð ákærða hjá Skattrannsóknarstjóra.

Nú verður rakinn framburður ákærða og vitnisburður fyrir dómi

Ákærði Georg neitar sök. Hann kvað ekki ágreining um fjárhæðir í ákærunni og að ekki hefði verið skilað réttum skattframtölum, en kvað neitun sína byggjast á því að hann hefði verið í góðri trú um að skattframtölin væru rétt. Hann hefði ekki vitað að skattskilin voru ekki rétt fyrir en honum var sagt að svo væri ekki. Hann kvaðst hafa afhent Gunnari Þór Ásgeirssyni endurskoðanda bréf sem ákærði hefði fengi frá skattinum, þótt hann myndi ekki hvenær þetta var, og hann hefði fengið þau svör frá Gunnari Þór að hann væri að vinna í málinu og hann hefði ávallt fengið sömu svör um þetta. Er hann fékk sams konar bréf ári síðar hefði hann brugðist eins við og enn fengið sömu svör frá Gunnari Þór. Ákærði starfaði sem tónlistamaður í Sigur Rós þann tíma sem í ákærunni greinir og kvað starfsemina hafa gengið vel. Ákærði kvað Gunnar Þór

Ásgeirsson endurskoðanda hafa annast fjármál sín hér á landi á þessum tíma og hann hefði sinnt gerð skattframtala fyrir sig. Hann kvað Gunnar Þór hafa haldið utan um eða fylgst með greiðslum sem bárust erlendis frá og inn á bankareikning ákærða. Hann lýsti samskiptunum við Gunnar Þór sem hefðu verið símleiðis og tölvupóstsamskipti. Hann hefði ekki afhent Gunnari Þór nein gögn vegna skattframtalsgerðarinnar, nema hann hefði beðið um þau. Hann vissi ekki hvernig Gunnar aflaði gagna vegna skattframtalanna sem um ræðir, en hann hefði ekki fylgst með gerð þeirra heldur treyst á að Gunnar Þór vissi hvað hann væri að gera í þessum efnunum. Auðvelt hefði átt að vera að fá gögn með því að hafa samband við ákærða eða með símtali til útlanda. Gunnar Þór hefði aldrei beðið ákærða að hafa samband við aðila ytra vegna gagna sem vantaði við skattframtalsgerðina.

Skattframtölin sem um ræðir liggja fyrir og ákærði kvaðst ekki hafa farið yfir þau með Gunnari Þór áður en þeim var skilað og hann hefði ekki kynnt sér innihald þeirra, enda kvaðst hann hvorki hafa reynslu né kunnáttu í svona málum og það gagnaðist sér lítið að kynna sér innihald framtalanna og hann myndi af þessum sökum ekki skilja málið. Hann hefði ekki gert sér grein fyrir því að laun hans hefðu verið hærri en þau sem talin voru fram. Hann kvaðst hafa talið allt uppi á borðum og eðlilegt. Ákærði vísaði á Gunnar Þór varðandi það hvers vegna ekki var talið rétt fram á skattframtölunum árin sem um ræðir. Ákærði kvaðst hafa sætt endurskoðun skatta með álagi.

Ákærði var spurður hverjir hefðu aðstoðað Gunnar Þór við að gera framtöl og fá upplýsingar um tekjur og tók ákærði fram að starfsemi hljómsveitarinnar væri alþjóðleg og nánast öll í útlöndum og það hefðu þá verið endurskoðendur í Bretlandi og Bandaríkjunum og umboðsmenn sem hefðu aðstoðað Gunnar Þór í þessu. Gunnar Þór hefði haft greiðan aðgang að þessum aðilum. Ákærði kvað engin vandkvæði hafa verið á skattskilum erlendis, svo sem í Bretlandi eða Bandaríkjunum. Ákærði kvað Gunnari hafa verið sagt upp störfum vegna samskiptaleysis en erfitt hefði verið að ná í hann og fá upplýsingar og lýsti ákærði þessu.

Vitnið Gunnar Þór kvaðst hafa útbúið skattframtöl fyrir ákærða Georg og hefðu framtölin byggst á forskráðum upplýsingum auk þess að fyrri framtöl hefðu verið höfð til hliðsjónar og gögn um fasteignakaup og upplýsingar erlendis frá. Hann hefði talið framtalið rétt miðað við gögn sem hann hafði undir höndum.

Niðurstaða

Að mati dómsins hefur engum haldbærum rökum verið skotið undir frávísunarkröfu verjanda og er henni hafnað.

Sannað er með játningu ákærða og öðrum gögnum málsins að staðin voru skil á efnislega röngum skattframtölum tekjuárin 2012 og 2014 og látið undir höfuð leggjast

að telja fram á skattframtölum tekjunnar sem í ákæru greinir, eins og þar er sundurliðað, og þannig komist hjá því að greiða tekjuskatt og útsvar eins og lýst er í ákærunni.

Háttsemin varðar við þau lagaákvæði sem í ákæru greinir.

Dómaframkvæmd er til marks um þá miklu réttaróvissu sem ríkt hefur hér á landi varðandi álitaefni um tvöfalda refsingu í skattamálum. Dómar Mannréttindadómstóls Evrópu um að málsmeðferð hér á landi á þessu sviði væri í sumum tilvikum andstæð 4. gr. 7. sammingsviðauka mannréttindasáttmála Evrópu o.fl. urðu til þess að brugðist var við þessu með setningu laga nr. 33/2020, en í 13. gr. laganna er fjallað um þetta. Lögin tóku gildi 6. maí 2020 og áttu að gilda út það ár uns ný lög um sama efni tækju við. Síðar var gildistími lagaákvæðisins sem um ræðir framlengdur til 1. maí 2020, sbr. 9. gr. laga nr. 140/2020.

Í 1. mgr. 13. gr. laga nr. 33/2020 segir:

„Álagi skv. 2. mgr. 108. gr. skal ekki beitt á árinu 2020 ef máli skattaðila vegna þeirra atvika sem eru tilefni endurákvörðunar skv. 96. gr. hefur verið vísað til refsimeðferðar skv. 110. gr.

Ef meðferð máls sem vísað hefur verið til rannsóknar lögreglu skv. 4. mgr. 110. gr. lýkur með því að rannsókn er hætt þar sem sakargögn hafa ekki þótt nægjanleg til ákæru eða vegna þess að það sem fram er komið þykir að rannsókn lokinni ekki nægilegt eða líklegt til að leiða til sakfellingar, eða ef atvikin eru af öðrum ástæðum ekki lengur til rannsóknar sem saknæm háttsemi, er heimilt að endurupptaka úrskurð um skattbreytingar vegna atvikanna og bæta álagi á vantalda skattstofna skv. 2. mgr. 108. gr., enda sé úrskurður þar um kveðinn upp innan sex mánaða frá lokum málsmeðferðar lögreglu. Sama á við ef málsmeðferð lýkur með frávísun yfirskattanefndar vegna þess að sökunautur hlítir ekki málsmeðferð hennar, sbr. 4. mgr. 110. gr., eða án sektarákvörðunar eftir sektarboð skv. 2. mgr. 110. gr., enda sé staða skattaðila sem sakbornings felld niður. Heimild til álagsbeitingar samkvæmt þessari málsgrein takmarkast ekki af ákvæðum 97. gr.

Ákvæði þetta tekur til allra mála sem ekki hafa verið tekin til úrskurðar um endurákvörðun við gildistöku laga þessara.“

Ofangreind lög eru nú fallin úr gildi og við tóku lög nr. 29/2021 um breytingu á lögum er varða rannsókn og saksókn skattalagabrota (tvöföld refsing, málsferð). 8. gr. laganna er svohljóðandi:

Ofangreind lög eru nú fallin úr gildi og við tóku lög nr. 29/2021 um breytingu á lögum er varða rannsókn og saksókn skattalagabrot og (tvöföld refsing, málsferð). 8. gr. laganna er svohljóðandi:

„Á eftir 108. gr. laganna kemur ný grein, 108. gr. a, svohljóðandi: Ef máli er vísað til lögreglu verður ekki lagt á álag skv. 108. gr. meðan mál er til rannsóknar eða saksóknar.

Telji héraðssaksóknari ekki tilefni til að ljúka rannsókn máls eða felli hann mál niður að hluta til eða öllu leyti skal hann endursenda málið til ríkisskattstjóra. Getur ríkisskattstjóri þá lagt á álag skv. 108. gr. óháð því hvort endurákvörðun samkvæmt 96. gr., sbr. 97. gr., hafi þegar farið fram.

Gefi héraðssaksóknari út ákæru sem leiðir til sýknu eða sakfellingar með endanlegum dómi verður álag ekki lagt á vegna þeirra ákæruatriða sem þar komu fram. Sýkna vegna kröfu um refsingu kemur þó ekki í veg fyrir endurákvörðun skatta og opinberra gjalda skv. 97. gr.

Lögreglan getur ákveðið að mál sem er til rannsóknar vegna skattalagabrots skuli endursent til skattyfirvalda til meðferðar og ákvörðunar ef ekki eru talin fyrir hendi skilyrði til útgáfu ákæru vegna meintrar refsiverðrar háttsemi.“

Í greinargerð með frumvarpi að lögunum segir að markmið frumvarpsins sé að koma í veg fyrir að saksótt sé eða refsað tvívegis fyrir sama brot og að koma í veg fyrir að tvöföldum refsingum verði beitt við rannsókn og saksókn skattalagabrota. Í 8. gr. laga nr. 29/2021 eru ekki sambærilegir fyrirvarar og voru í bráðabirgðaákvæðinu sem rakið var. Tilgangur laganna og svo sem ráða má af lögskýringargögnum og orðalagi nefndrar 8. gr. er að leggja bann við tvöfaldri refsingu í skattalagabrotum. Þetta er breyting frá því sem var fyrir gildistöku laganna og er til merkis um breytt mat löggjafans á refsináemi verknaðar þannig að ekki verði refsað fyrir sama brot og áður hefur verið beitt álagi við skattalega meðferð sama máls.

Ríkisskattstjóri hefur úrskurðað um breytingar á opinberum gjöldum ákærða árin sem um ræðir og gert honum að greiða álag sem er refsing í skilningi laga.

Samkvæmt úrskurði ríkisskattstjóra, dagsettum 18. desember 2018, um breytingar á opinberum gjöldum ákærða gjaldaárin 2011, 2012, 2013, 2014 og 2015, var lagt 25% álag á vantaldar tekjur ákærða aðrar en þær sem framtaldar voru erlendis.

Í ákæru er ekki gerður greinarmunur eða sundurliðun á því hvort um er að ræða tekjur sem lagt hefur verið á 25% álag eða ekki og engar upplýsingar er að finna í framlögðum gögnum um þetta. Beinast liggur við að álykta að skýringin á því að álagi var ekki beitt á hluta vanframtalinna tekna í úrskurði ríkisskattstjóra sé sú að sá hluti sakarefnisins þar sem álagi var ekki beitt hafi ekki verið talin jafn saknæmur og sá er álagi var beitt á. Þetta fær einnig stoð í úrskurði ríkisskattstjóra þar sem segir að álagi sé beitt á vantaldar tekjur þar sem þær teljist svo stórfelldur annmarki á framtali. Þessi ummæli í úrskurðinum eiga ekki við um tekjur framtaldar erlendis og ekki er lagt á þær

25% álag. Þá liggur fyrir samkvæmt lögum nr. 29/2021 að mál þetta hefði ekki verið sent lögreglu til rannsóknar í núverandi lagaumhverfi þar sem lögin leggja bann við tvöfaldri refsingu og því komi ekki til álita að refsa vegna sakarefnisins þar sem álagi var beitt. Það er jafnframt mat dómsins að í núverandi lagaumhverfi hefði ekki komið til álita að senda þann hluta sakarefnisins er ekki sætti álagi til rannsóknar hjá lögreglu enda væri það andstætt anda laganna þar sem reiknað er með því að alvarlegri brot sæti lögreglurannsókn og því væri ekki rökrétt og andstætt anda laganna að til ákærumeðferðar færi sá hluti sakarefnis sem er ekki jafn saknæmur og sá sem lokið hefur verið hjá skattyfirvöldum. Auk þessa er ákæra málsins ekki byggð á því að gerður sé greinarmunur á þessu og að því leyti er sakarefnið ein heild. Væri af hálfu ákærvaldsins gerður greinarmunur á þessu tvennu hefði þurft að gera grein fyrir því í ákæru svo ákæra uppfyllti skilyrði 1. mgr. 152. gr. laga nr. 88/2008 um skýrleika ákæru auk þess sem það rýrði möguleika ákærða til að halda uppi vörnum. Í nefndarálitni meirihluta efnahags- og viðskiptanefndar Alþingis segir m.a. þar sem fjallað er um afdrif mála sem þegar eru til meðferðar að meirihluti nefndarinnar taki fram, m.a. í ljósi ítrekaðra aðfinnslna mannréttindadómstólsins, að í þeim málum sem hér um ræðir sé lítið svigrúm til að túlka vafa öðruvísi en sakborningi í hag.

Með vísan til alls ofanritaðs og sjónarmiða sem fram koma í lögskýringargögnum með lögum nr. 29/2021 er það mat dómsins að ákærða beri að njóta vafans í þessu og að líta beri á sakarefnið sem eina heild, hvort sem álagi hefur verið beitt eða ekki, og að lögin beri að skýra svo að ekki komi til álita að beita refsingu eins og á stendur.

Með vísan til alls ofanritaðs og til 8. gr. laga nr. 29/2021 sem leggur bann við tvöfaldri refsingu, sem yrði ef sakfelld yrði og refsað í máli þessu, ber að sýkna ákærða af kröfum ákærvaldsins.

Sakarkostnaður greiðist úr ríkissjóði, þ.m.t. 12.722.400 króna málsvarnarlaun Bjarnfreðs Ólafssonar lögmanns, að meðtöldum virðisaukaskatti. Þóknun verjanda er fyrir vinnu undir rannsókn málsins og dómsmeðferð.

Kristín Ingileifsdóttir saksóknari flutti málið fyrir ákærvaldið.

Guðjón St. Marteinson héraðsdómari kveður upp dóminn.

Dómsorð:

Ákærði, Georg Holm, er sýknaður af kröfum ákærvaldsins.

Sakarkostnaður greiðist úr ríkissjóði, þ.m.t. 12.722.400 króna málsvarnarlaun Bjarnfreðs Ólafssonar lögmanns.

Guðjón St. Marteinson

Rétt endurrit staðfestir:

Héraðsdómur Reykjavíkur, 25. maí 2021.

